

PRILOGE

PRILOGA 1

Primer navodila za delo – medpredmetna povezava v času pandemije covida-19 (delo v paru)

NAVODILO ZA DELO

Preberita basen **Lisica in vrana**. Razdelita si vlogi in dramatizirajta besedilo. Dramatizirano besedilo zaigrajta in ga predstavita sošolcem.

Vrana je sedela vrh drevesa s kosom sira v kljunu. Lisica jo je gledala in razmišljala. Kako bi se polastila sira. Stopila je pod drevo, se zazrla v višino in rekla: »Kako imenitno ptico vidim! Njena lepota je neprekosljiva, njeno perje je razkošnejše kot pavov rep. Če je njena krasota obdarjena tudi z enako imenitnim glasom, potem si zasluži krono kot kraljica ptičjega kraljestva.« Vrani so sladke besede segle do srca, in da bi lisici pokazala, da zna tudi peti, je glasno zakrakala. Pri tem je iz kljuna izpustila sir, lisica pa ga je ujela in rekla vrani: »Slišim, predraga, tvoj glas je močan. Toda manjka mu pameti.«

NAUK: Varuj se laskavih besed.

Slika 1: Leon Rousseau, "Lisica in vrana", Francija, 19. stoletje. Dostopno na: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fox_and_the_Crow_\(Aesop\)#/media/File:Rousseau_renard.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fox_and_the_Crow_(Aesop)#/media/File:Rousseau_renard.jpg) (4. 3. 2021).

Viri in literatura

Aesopus (1994). *Ezopove basni: z ilustracijami svetovnih mojstrov*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Basni – najlepše zgodbe o živalih (2003). Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Slovenske basni in živalske pravljice (1985). Ljubljana: Mladinska knjiga.
Ezopove basni. Lisica in vrana.

BARBARA LEVSTEK, profesorica slovenščine in francoščine, je zaposlena kot učiteljica slovenščine in francoščine na OŠ Poljane.

Naslov: OŠ Poljane, Poljane 100, 4223 Poljane

E-naslov: barbara.levstek@sola-poljane.si

Šolska knjižnica in učenje na daljavo

School Library and Distance Education

Tina Pajnik

Izvleček

V prispevku je predstavljeno delo šolske knjižnice na Osnovni šoli Vide Pregarc v Ljubljani v času učenja na daljavo. Storitve in dejavnosti šolske knjižnice so se preselile v spletno okolje, kjer je bila oblikovana Arnesova spletna učilnica. Z uporabo spletnih strani in aplikacij so bile oblikovane dejavnosti in nabor spletnih povezav, s katerimi se je spletna šolska knjižnica vključevala v proces učenja na daljavo.

Ključne besede:

šolska knjižnica, učenje na daljavo, spletne učilnice, aplikacije

UDK 027.8:37.018.43

Keywords:

school library, distance education, virtual classrooms, applications

Abstract

The paper presents the work of the school library at the Vida Pregarc Primary School in Ljubljana during distance education. The services and activities of the school library have been moved online, where the Arnes virtual classroom was created. Using websites and applications, activities and links were designed with which the virtual school library became involved in the distance education process.

Začetki izvajanja učenja na daljavo segajo v 19. stoletje, kjer se zaradi geografske izolacije nekaterih območij in zaradi velikih razdalj v Združenih državah Amerike, Kanade in Avstralije ni bilo mogoče udeleževati učnega procesa v fizični obliki.

Šolski knjižničar je strokovnjak na svojem področju, ki je vpet v delo z uporabniki na dveh ravneh. Na eni strani spremlja proces učenja, razvoj mladih bralcev, na drugi strani pa je vpet v proces poučevanja, katerega učinke spremlja več let, jih analizira, meri, evalvira.

UČENJE NA DALJAVO

V drugi polovici šolskega leta 2019/2020 smo v slovenskem prostoru prvič prenesli učenje v spletno okolje. Marca 2020 smo se strokovni delavci šole zaradi razglašene epidemije virusa SARS-CoV-2 soočili z učenjem na daljavo, ki se je ponovilo novembra 2020. S tem, ko se je vzgojno-izobraževalni proces prenesel v spletno okolje, se je morala prilagoditi tudi šolska knjižnica. Delo šolskega knjižničarja se je moralo prilagoditi razmeram, stik z učenci ni potekal več v fizični obliki v prostorih, zapolnjenih z knjižničnim gradivom. Fizična izposoja je bila okrnjena, stik z bralci se je vzpostavljala prek telefonov, tablic, računalnikov in številnih aplikacij, kot so Skype, Zoom, Viber, Messenger, MS Teams. Vstop v spletno okolje je spremenil način komunikacije, poizvedovanja, potrebe bralcev in navsezadnje tudi motivacijo za delo v spletnem okolju.

Učenje na daljavo ali distance learning v angleškem jeziku ima svoje korenine v angleško govorečih državah. *Encyclopedia Britannica* pojem distance learning razloži kot obliko izobraževanja, v kateri sta učitelj in učenec prostorsko ločena, komunikacijo med njima pa omogoča različna tehnologija. Dalje spletna enciklopedija razloži, da začetki izvajanja učenja na daljavo segajo v 19. stoletje, kjer se zaradi geografske izolacije nekaterih območij in zaradi velikih razdalj v Združenih državah Amerike, Kanade in Avstralije ni bilo mogoče udeleževati učnega procesa v fizični obliki. V zgodovini se je učenje na daljavo spreminjalo in izpopolnjevalo glede na razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije.

IZHODIŠČNI OKVIR ZA DELOVANJE NA DALJAVO

V *Manifestu o šolskih knjižnicah*, kjer so zapisane naloge šolske knjižnice, lahko naštetje cilje združimo v tri večje skupine ali vodila:

1. Šolske knjižnice podpirajo vzgojno-izobraževalni proces in sodelujejo pri uresničevanju šolske vizije oz. prednostnih ciljev šole.
2. Šolske knjižnice celostno skrbijo za razvoj uporabnikov: vzgajajo bralce,

popularizirajo bralno kulturo, učijo delati z viri, skrbijo za informacijsko pismenost, omogočajo pretok informacij in organizirajo dejavnosti.

3. Šolske knjižnice se povezujejo, sodelujejo, izpopolnjujejo, so centri znanja in ozaveščanja.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 96. členu opredeljuje šolskega knjižničarja kot strokovnega delavca šole. To pomeni, da je šolski knjižničar strokovnjak na svojem področju, ki je vpet v delo z uporabniki na dveh ravneh. Na eni strani spremlja proces učenja, razvoj mladih bralcev, na drugi strani pa je vpet v proces poučevanja, katerega učinke spremlja več let, jih analizira, meri, evalvira. Z vstopom strokovnih delavcev v proces učenja na daljavo tako tudi šolski knjižničar svoje strokovno znanje vnaša v spletno okolje, kjer išče načine, kako bo prilagodil vse tiste dejavnosti, ki jih je izvajal v fizični obliki.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je v spomladanskem času učenja na daljavo izdal *Strokovna navodila za ravnateljice in ravnatelje osnovnih šol*, v katerih so predpisane skupne smernice delovanja, mnoge od naštetih se nanašajo tudi na delo v šolski knjižnici:

- »učenje na daljavo ni zgolj prenos dejavnosti na urniku v spletno okolje;
- potrebno je sodelovanje in usklajevanje z učitelji, aktivni, oddelčnimi učiteljski zbori, učiteljskim zborom; šola naj deluje enotno po skupnem komunikacijskem protokolu;
- pri učenju na daljavo se izluščijo bistvene vsebine, temeljni cilji, glavna izhodišča;
- učenje na daljavo je zahtevno za vse deležnike procesa, mnogim predstavlja stres;
- šola naj se organizira tako, da nudi pomoč ranljivim skupinam otrok;
- napotki za delo naj »vključujejo gradiva, ki jih učenci že imajo doma (knjige, delovni zvezki ...). Učence lahko napotijo na e-učna gradiva založnikov, e-gradiva, ki jih je pripravil Zavod RS za šolstvo, e-knjige založb, ki so omogočile dostop, e-knjige knjižnic ...«

Pomembno, da je šolski knjižničar sam pozitivno naravnan, prilagodljiv, ustvarjalen, samoiniciativen in strokoven.

V skladu s smernicami in skupnimi dogovori se je knjižnična dejavnost šole preselila v spletno okolje. Ker so bile spletne učilnice razdeljene na razredno in predmetno stopnjo, sta se oblikovali dve spletni knjižnici, in sicer ena za razredno stopnjo, druga za predmetno stopnjo.

Če vse predpisane smernice, zakonodajo in priporočila strnemo, šolski knjižničar v času učenja na daljavo lahko opravlja naslednje naloge:

- skrbi za nabor prosto dostopnega elektronskega gradiva;
- omogoča opravljanje bralne značke na daljavo;
- se vključuje v ure pouka in izvaja ure knjižnično informacijskih znanj;
- izvaja delavnice za promocijo branja na daljavo (npr. Medgeneracijsko branje, pravljicne urice);
- sodeluje ali organizira interaktivne razstave (npr. tradicionalni slovenski zajtrk, obeležitev praznikov ali posebnih dni, dan Zemlje);
- izvaja učno pomoč ali pomoč pri učenju jezika za učence priseljence (tako zmanjšuje razlike med učenci);
- se povezuje z drugimi knjižničarji in išče rešitve (študijske skupine, izobraževanja na daljavo, delitev dobrih praks, samostojni študij gradiv na področju knjižničarstva, družabna omrežja, sodelovanje s splošnimi knjižnicami, z NUK-om in IZUM-om);
- skrbi za pretok informacij, se udeležuje sestankov in konferenc, ureja šolsko spletno stran ali šolski profil na družbenih omrežjih, sledi okrožnicam in drugim novostim;
- izvaja referenčni pogovor, usmerja, pomaga pri iskanju literature in drugih gradiv za posamezna predmetna področja, sodeluje z založbami in obvešča učitelje o novostih na področju digitalnih gradiv, ureja dostope do kod oz. do spletišč z interaktivnimi gradivi;
- je center znanja in motivacije: spremlja delo učiteljev, priskoči na pomoč, išče rešitve s sodelavci, sodeluje v procesu distribuiranega vodenja in se povezuje z vodstvom šole, se povezuje z bralci, jih spremlja in spodbuja, omogoča prenos ažurnih in točnih informacij.

Pri vsem naštetem je v prvi vrsti pomembno, da je šolski knjižničar sam pozitivno naravnan, prilagodljiv, ustvarjalen, samoiniciativen in strokoven. Učenje na daljavo lahko namreč vidimo kot breme, lahko pa ga začutimo kot izziv, kjer se šolske knjižnice lahko izkažejo za pravo gonilno silo poteka učenja na daljavo.

PRIMERI IZ PRAKSE

V Osnovni šoli Vide Pregarc v Ljubljani smo skušali zajeti vse vidike učenja na daljavo. Na šolski ravni je bilo dogovorjeno, da se uporabljata dva komunikacijska kanala, in sicer Arnesove spletne učilnice in konferenčni sistem Zoom za uporabnike Arnesovega računa AAI. Znotraj spletnih učilnic poteka dinamika dela glede na predmetno oz. strokovno področje. Strokovni delavci, ki urejajo spletne učilnice svojih oddelkov ali predmetnega področja, skrbijo za pravočasno objavo nalog, ažuriranje podatkov, usklajevanje terminov konferenčnih sistemov in za uporabo dodatnih aplikacij ali programov, ki popestrijo ali nadgradijo učenje na daljavo. V skladu s smernicami in skupnimi dogovori se je knjižnična dejavnost šole preselila v spletno okolje. Ker so bile spletne učilnice razdeljene na razredno in predmetno stopnjo, sta se oblikovali dve spletni knjižnici, in sicer ena za razredno stopnjo, druga za predmetno stopnjo.

ARNESOVA SPLETNA UČILNICA IN APLIKACIJE

Spletna učilnica Knjižnična dejavnost na razredni stopnji je bila oblikovana tako, da so se mladi bralci od 1. do 5. razreda lahko orientirali v njej. V zgornjem delu spletne učilnice so bila predstavljena tekoča obvestila in informacije o bralni znački, saj je večina učencev od spletne knjižnice pričakovala podporo pri bralnih dejavnostih.

Sledile so številne povezave do prosto dostopnih besedil, ki so jih založbe oblikovale v pomoč in kot spodbudo za branje. Založba Mladinska knjiga in založba Zala sta na svojih spletnih straneh ponudili dostope do slikanic v celoti ali v določenem obsegu. *Wikivir* ali digitalna knjižnica skupne platforme Wikimedia, iz katere izhajata tudi Wikipedia in

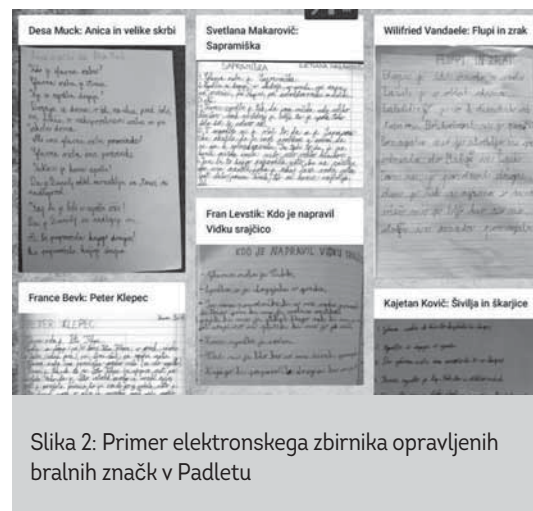

Slika 1: Primer spletne učilnice Knjižnica

Wikislovar, je bogata zbirka z več kot 15.000 besedili, ki so prosto dostopna v elektronski izdaji. Da bi poiskali nabor primernih besedil, smo si pomagali z učenim načrtom in drugimi priporočilnimi seznamami. Pod naborom besedil so bile objavljene povezave do zvočnih pravljič, kvizov na temo umetnostnih besedil, do otroških in mladinskih filmov, muzejev, gledališč in drugih ustanov. Ker se je pojavila potreba po branju v tujih jezikih, smo dodali povezave do besedil v angleškem in nemškem jeziku. Ščasoma so učenci začeli iskati gradiva za opravljanje eko bralne značke, zato smo oblikovali poglavje, kjer smo poiskali video-posnetke (Lepši svet na YouTube), spletne članke in knjižice z ekološko vsebino (Ježek Snežek, Flupi). Spletna knjižnica se je prilagajala potrebam mladih uporabnikov. V spomladanskih mesecih je potekala likovna razstava ob obeležitvi dneva Zemlje. Ko so se novembra izvajale dejavnosti, ki so bile povezane s tradicionalnim slovenskim zajtrkom, se je spletna knjižnica posodobila in ponudila nabor besedil in videoposnetkov.

Bralna značka se je opravljala na daljavo tako, da so učenci prebrali besedilo in odgovorili na vprašanja, ki so bila zastavljena v spletni učilnici. Svoje odgovore so samostojno objavili v aplikaciji Padlet ali pa so fotografijo izdelka poslali na elektronski naslov in ga je

knjižničarka objavila v elektronskem zbirniku. Vsak dan je knjižničarka preverila nove zapise in sproti obveščala mlade bralce po ustaljenih kanalih. Pri starejših učencih se je spodbujala razprava o prebranem besedilu, zato so se zapisi dopolnjevali s pogovori po Zoomu, Skypu ali Viberju.

Slika 2: Primer elektronskega zbirnika opravljenih bralnih značk v Padletu

Decembra je spletna knjižnica ponudila adventni koledar Decembrske pravljičice. Na spletni strani <https://adventmyfriend.com> so ponujeni vzorci za izdelavo adventnih koledarjev v elektronski obliki. Aplikacija ponuja različna praznična ozadja s štiriindvajsetimi okenci, v katera se vnese besedilo ali povezava na YouTube ali Vimeo. Adventni koledar

V času učenja na daljavo je pomembno, da se šolski knjižničar povezuje z drugimi strokovnimi delavci in sodeluje z aktivni na dnevni in tedenski ravni. Tako lahko zazna, s kakšnimi izzivi se predmetna področja srečujejo in kje lahko spletna knjižnica olajša potek pouka, ga nadgradi, popestri in ponudi dejavnosti za prosti čas.

se odpre prvi dan v decembru, uporabniki spletne knjižnice kliknejo na povezavo, kjer jih s klikom na okenca vsak dan pričakajo nove vsebine.

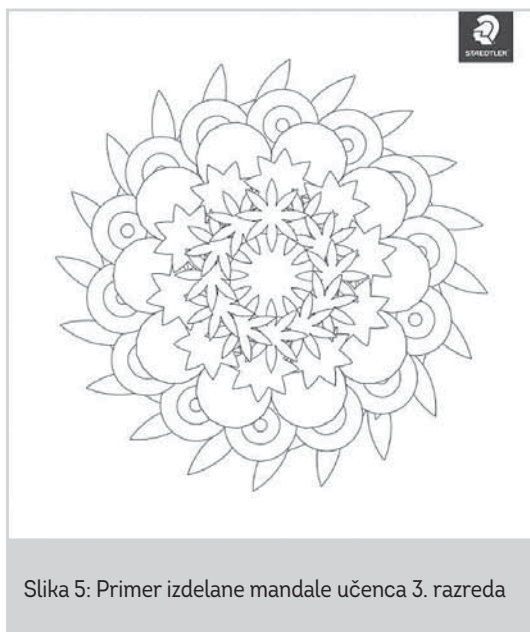
Slika 3: Primer adventnega koledarja

Strokovni delavci šole, ki poučujejo šport, so opozorili, da bo treba narediti več za spodbujanje gibanja učencev, ki večji del časa preživijo za računalnikom. Spletna knjižnica je v ta namen z različnimi nalogami, videoposnetki, skicami za izvajanje gibanja spodbujala gibanje in športne dejavnosti. Za popestritev smo v spletno knjižnico dodali tudi kolo sreče. Spletna stran Wheel decide na povezavi <https://wheel-decide.com> omogoča izdelavo kolesa po lastnih željah. Program omogoča oblikovanje lastnih predlogov, ki so lahko povezani z branjem, knjigami ali gibanjem. S klikom na kolo uporabnik izbere eno od dejavnosti in jo izvede.

Slika 4: Primer kolesa, ki ponuja bralne in gibalne naloge.

V času učenja na daljavo je pomembno, da se šolski knjižničar povezuje z drugimi strokovnimi delavci in sodeluje z aktivni na dnevni in tedenski ravni. Tako lahko zazna, s kakšnimi izzivi se predmetna področja srečujejo in kje lahko spletna knjižnica olajša potek pouka, ga nadgradi (v obliki dodatnih dejavnosti), popopetri in ponudi dejavnosti za prosti čas. Za prosti čas smo v spletni knjižnici ponudili nabor kvizov (narejenih s spletnim orodjem Kahoot) in miselnih iger (Arnesove interaktivne vaje), virtualnih sestavljanek (<https://www.jigsaw-planet.com>) in mandal (<https://www.staedtler.com/intl/en/mandala-creator/#>), ki si jih učenci sestavijo sami.

Slika 5: Primer izdelane mandale učenca 3. razreda

ŠOLSKI KNJIŽNIČAR IN POUK NA DALJAVO

Za šolskega knjižničarja je pomembno, da sledi pouku in se vključuje v proces poučevanja na daljavo, saj samo z izkušnjo lahko deluje kot gradnik v kolesju vzgojno-izobraževalnega procesa. V Osnovni šoli Vide Pregarc se je šolska knjižnica povezovala z aktivni in učiteljem pomagala pri izvedbi učnih ur Zoom. Na aktivu po razredih je bila šolska knjižničarka seznanjena s tedenskim načrtom in je lahko sodelovala pri izvedbi timskih ur. V sodelovanju z razredniki smo pripravili obravnavo besedila Kraljična na zrnju graha. Učitelj razrednik je vzpostavil povezavo v

spletnem okolju Zoom in z učenci začel učno uro, ki je postala rutina. Šolska knjižničarka je nato ob besedilu, ki je prosto dostopno na spletu, prebrala pravljico po delih. Učenci so sledili prebranemu besedilu, ogledovali so si ilustracije, nato je sledil pogovor o besedilu. V samo učno uro smo poleg ciljev predmeta slovenščina dodali še cilje knjižnično informacijskih znanj, tako da so učenci ponovili tudi pojme slikanica, avtor, ilustrator, založba, ki pa smo jih nadgradili z novimi pojmi, kot so npr. digitalna slikanica, spletna povezava, spletna stran, digitalna razstava, internet. Učenci so nato razmišljali, kateri predmet bi skrili kraljični pod dvajset žimnic in dvajset pernic, napisali nekaj povedi in jih objavili v elektronskem zbirniku Padlet. Tako so nastale zanimive zgodbe kot npr. Kraljična na popisani radirki, Kraljična na tablici čokolade, Kraljična na pečenem kostanju, Kraljična na zrnu koruze, Kraljična na zrnu kuhanega fižola.

VKLJUČEVANJE V RAZŠIRJENI PROGRAM

Šolska knjižnica se vključuje tudi v razširjeni program šole, sodeluje tudi pri obeležitvi praznikov in posebnih dni. Na pobudo strokovnega aktiva geografije in učiteljev prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja (VIO) smo spletno učilnico knjižnica opremili z gradivi (besedila, članki, fotografije, video posnetki) na temo Zemlja, naš dom. Namen je bil izvesti spletno likovno razstavo. Učenci prvega VIO so izdelovali slike in risbe, učenci drugega in

tretjega VIO pa so si ogledali dokumentarni film in pripravili plakate pri predmetu geografija. Nastali so zanimivi izdelki, ki smo jih zbirali v aplikaciji Padlet. Spletna šolska knjižnica je postala stičišče informacij in zbirnik idej, posledično je bilo v tem času zabeležen večji obisk spletne knjižnice. Šolska knjižničarka je skrbela tudi za objave na šolski spletni strani in šolskem Facebook profilu.

V jesenskih mesecih smo v spletno okolje vstopali že bolj samozavestno. Spletna knjižnica je že imela neko ogrodje, nabor besedil, ki je bil objavljen spomladi, se je posodobil. Treba je bilo preveriti, katere povezave še delujejo in katere povezave niso več dostopne. Zaradi izkušenj, ki smo jih šolski knjižničarji že pridobili spomladi, smo novembra že bolj odločno in suvereno vstopali v spletno okolje z novimi idejami. Izvedli smo štiri delavnice projekta Medgeneracijsko branje za učence prvega VIO. Poiskali smo slikanico Medved in klavir, ki je prosto dostopna na spletu. V dogovoru z učitelji razredniki se je bilo treba uskladiti in pripraviti na izvedbo delavnice v spletnem okolju Zoom. Razredniki so v spletnih učilnicah objavili povezavo do slikanice, ki so jo učenci s svojimi sorodniki prebrali. Sledila je učna ura v obliki razprave. Učenci so najprej opisali svoje občutke pred in po branju doma, povedali so nekaj o svojih pričakovanjih. Sledilo je branje po odlomkih, učenci so si razdelili odlomke in doživeto prebrali pravljico še enkrat. Po branju je potekal pogovor o prebranem besedilu in o zanimivih ugotovitvah otrok:

Slika 6: Primer zbiranja izdelkov za dan Zemlje v Padletu

- Medved, ki je glavna književna oseba v pravljici, je oblečen samo v tistem delu zgodbe, ki se dogaja v mestu, kar pomeni, da se v gozdu počuti bolj domače, saj je samo v kožuhu, tako kot ljudje doma v trenirki.
- Če bi bil/-a medved ali medvedka, bi igral/-a: klavir, violino, električno kitaro, trobento, saksofon, prečno flavto, harfo, orglice, harmoniko.
- Medved na ilustraciji sploh ne igra na klavir, ampak igra pianino.
- Če bi bil/-a medved ali medvedka, bi zapustil/-a gozd, saj je treba iti svojim sanjam naproti, ampak bi vzela/-a nekatere prijatelje s seboj. Doživetja s prijatelji so bolj zanimiva.
- Če bi me moj prijatelj medved zapustil, bi ga počakal/-a, saj se pravi prijatelji vedno počakajo.

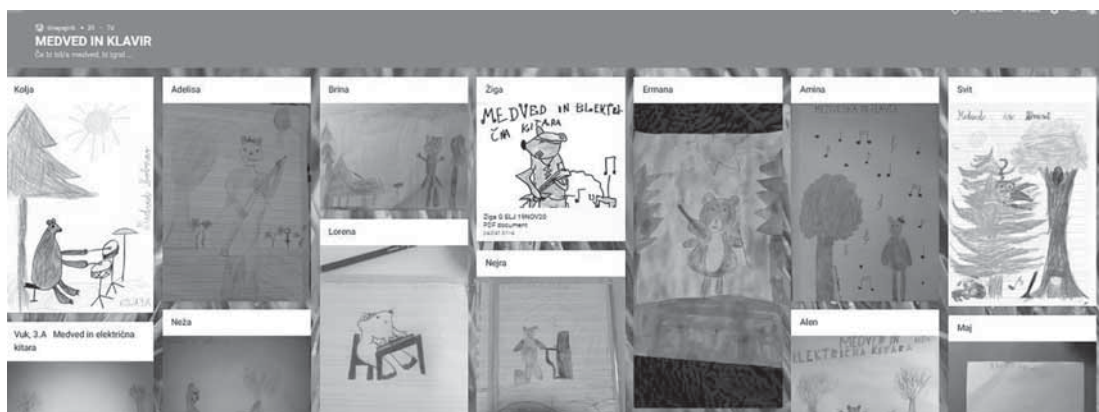
Učenci so za nalogo naslikali sebe kot medveda ali kot medvedko z inštrumentom, ki bi ga sami igrali. Svoje izdelke so objavili v elektronskem zbirniku Padlet. Vse informacije in povezave so bile objavljene v spletni učilnici Knjižnica in na šolski spletni strani.

STROKOVNA PODPORA ZA UČITELJE

Uporabniki šolske knjižnice so poleg učencev tudi odrasli. Zaposleni v šoli, tako strokovni delavci kot tehnično-administrativni kader, uporabljajo storitve šolske knjižnice. V ta na-

men se je šolska knjižnica organizirala tako, da je tik pred zaprtjem šol omogočila čim večjo izposojlo knjižnega gradiva, pri čemer uporabniki niso bili omejeni pri številu enot gradiva. Obisk knjižnice je bil povečan tudi s strani zaposlenih, saj si je veliko odraslih izposodilo leposlovno in strokovno literaturo. Veliko je bilo povpraševanja o dodatnih učnih gradivih pri tistih učiteljih, ki so v času učenja na daljavo izvajali dodatne ure učne pomoči, tečaj slovenščine, tutorstvo ali dodatno strokovno pomoč. Da bi pouk nemoteno potekal na daljavo, je šolska knjižničarka v začetnih tednih po zaprtju šol:

- posodobila celoten seznam bralnih značk od 1. do 9. razreda, izvajala bralno značko na daljavo in o tem sproti obveščala razrednike;
- poskrbela, da so učenci in učitelji pridobili kode za portale založb, katerih gradiva uporabljajo pri pouku;
- poiskala in zagotovila dodatna gradiva iz učbeniškega sklada za dodatne učitelje;
- spremljala potrebe uporabnikov in se odzivala nanje;
- pripravila nabor strokovnega gradiva, ki je prosto dostopen na spletu in povezave objavila v spletni zbornici;
- tedensko seznanjala učiteljski zbor z novostmi (uporabna gradiva in povezave, digitalni priročniki, spletne igre in aplikacije, knjižni sejem, besedila za domače branje, opomniki za tekmovanja).

Slika 7: Primer zbirnika ilustracij Medved in klavir v okviru projekta Medgeneracijsko branje

Pri oblikovanju nabora uporabnih povezav je bilo treba razmišljati skozi oči učitelja in se vprašati:

1. Kaj je tisto, kar učitelji potrebujejo za izvedbo pouka na daljavo?
2. Kaj je tisto, kar učiteljem olajša delo na daljavo?
3. Kaj je tisto, kar učitelji potrebujejo zase?

Če se vsa vprašanja berejo podobno, je treba razumeti, kako poteka proces poučevanja in učenja. Učitelj za izvedbo ure na daljavo potrebuje material oz. gradiva, ki bodo sledila določenim ciljem. Včasih so ta gradiva že narajena in objavljena na spletu. Ni vedno dovolj časa, da se posname video o pravilnem nizkem startu ali o pravilni uporabi velike začetnice. Šolski knjižničar na tej točki lahko pomaga tako, da posreduje prosto dostopna gradiva ali videoposnetke razlage učne snovi. Včasih je to besedilo za domače branje, drugač je videorazlaga o ekonomični porabi energije.

Učitelju se olajša delo tudi tako, da mu knjižničar predlaga ali pomaga poiskati informacije o določenem sklopu ali vsebini, ki ga predlaga (npr. človeško telo, čebelarstvo, slovarji v tujih jezikih). Včasih potrebuje idejo za motivacijo, drugač sam mogoče ni večč dela z nekim orodjem in potrebuje razlago ali predstavitev orodja, za katerega se ve, da ga uporablja knjižničar.

Strokovni delavci potrebujejo tudi strokovno podporo. Potrebujejo nabor besedil na enem

mestu, kjer si lahko takoj poiščejo odgovore na strokovna vprašanja.

V ta namen je bil pripravljen zbirnik v Padletu, ki vse to ponuja. Od različnih strokovnih revij, ki so prosto dostopne na spletu, do okrožnic in priporočil na enem mestu. Nabor spletnih orodij za izdelavo kvizov, videoposnetkov študentov Pedagoške fakultete, zbirka muzejev in gledališč, nabor ekoloških vsebin v audio- in videoformatu, povezave do strokovnih revij in digitalnih zbirk, objave aktualnih dogodkov in posvetov, spletni priročniki za vodstvene delavce, interni priročniki za uporabo Zooma, elektronska gradiva Centra za slovenščino in drugi številni podporni elementi, ki strokovno podpirajo učitelje pri delu na daljavo in jim olajšalo iskanje. Elektronski zbirnik se je trikrat tedensko posodabljal glede na pobude in priporočila.

STROKOVNO DELO KNJIŽNIČARJA

V času učenja na daljavo pa je pomembno tudi strokovno delo knjižničarja in njegovo izpopolnjevanje. Mnogi šolski knjižničarji so se v času učenja na daljavo ukvarjali s prehodom na COBISS, z inventuro, posodobitvijo kataloga, urejanjem statistik in dokumentacije. Šolska knjižničarka v Osnovni šoli Vide Pre-garc je v času učenja na daljavo:

- posodabljala katalog (vnašanje manjka-jočih cen, pregled inventarnih števil, odpravljanje podvojenih zapisov, vnos starega fonda, preverjanje cen);

Slika 8: Primer elektronskega zbirnika uporabnih povezav za učitelje v Padletu

Šolske knjižnice so centri vzgojno-izobraževalnih procesov, ki s selitvijo v spletno okolje še vedno ohranjajo svoj status in se vključujejo v proces učenja na daljavo. Delujejo lahko kot podpora, spodbuda, motivacija in pomoč svojim uporabnikom: tako učencem kot strokovnim delavcem šole.

- pripravljala statistične izpise (obisk knjižnice, izposoja po oddelkih, izposoja po mesecih, izpis zamudnikov);
- urejala podatke za učbeniški sklad (priprava nabora gradiv za aktive, preverjanje cen, sodelovanje z založniki, usklajevanje številka za naslednje šolsko leto, preverjanje kod in izdaj ter priprava dokumentov za potrditev na svetu staršev);
- se izobraževala na daljavo (študij literature na področju knjižničarstva, prebiranje strokovnih člankov, udeležba na študijskih skupinah, strokovna izpopolnjevanja na daljavo, udeležba na predstavah novih učnih gradiv);
- spremljala informacije (pregled priporočil in okrožnic, priprava postopkov pri izposoji gradiva v skladu z ukrepi, organizacija in priprava prostora v skladu z ukrepi);
- se povezovala z drugimi strokovnjaki na področju knjižničarstva in si izmenjevala ideje (IZUM, NUK, MKL, ZRSŠ, študijske skupine, spletna učilnica Knjižnična dejavnost, družabno omrežje Facebook sekcija šolskih knjižnic);
- se pripravljala na izvedbo statističnih meritev šolskih knjižnic.

SKLEP

Opisani primeri iz prakse kažejo, da je šolska knjižnica prostor znanja, branja, strokovnosti, povezovanja in kakovostnega preživljanja prostega časa. Šolske knjižnice so centri vzgojno-izobraževalnih procesov, ki s selitvijo v spletno okolje še vedno ohranjajo svoj status in se vključujejo v proces učenja na daljavo. Delujejo lahko kot podpora, spodbuda, motivacija in pomoč svojim uporabnikom: tako učencem kot strokovnim delavcem šole. Šolski knjižničar nosi veliko odgovornost, da združi vse potrebe v spletno okolje in prenese storitve v »storitev na daljavo«. S prehodom v digitalno okolje se storitev ne sme prenehati izvajati, ampak se mora prilagoditi in poiskati način, kako doseči svoje uporabnike in jih podpreti v celostnem razvoju.

Z naborom ponujenih dejavnosti v spletnem okolju in z aktivnim sodelovanjem pri izgradnji znanja šolske knjižnice še vedno ostajajo centri znanja. S tem uresničujemo naloge šolske knjižnice, upoštevajo priporočila in smernice Zavoda Republike Slovenije za šolstvo ter sledijo zakonodaji. Šolski knjižničarji lahko v času učenja na daljavo vidimo izziv, saj nam spletno okolje odpira nov pogled na svet, kjer se uporabniki informacijsko opismenjujejo, kjer so pogoji za razvijanje digitalnih kompetenc in kjer šolska knjižnica lahko svoje storitve oblikuje tako, da se izvajajo tudi na daljavo. ●

Viri in literatura

Encyclopedia Britannica. Pridobljeno 2. 11. 2020 s <https://www.britannica.com/>.

IFLA – Smernice šolskih knjižnic. Pridobljeno 2. 11. 2020 s <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-sl.pdf>.

Izvajanje izobraževanja na daljavo v izrednih razmerah. Strokovna navodila za ravnateljice in ravnatelje osnovnih šol. Pridobljeno 2. 11. 2020 s [https://sio.si/wp-content/uploads/2020/03/Strokovne-](https://sio.si/wp-content/uploads/2020/03/Strokovne-usmeritve-Navodila-ZRS%C5%A0.pdf)

[usmeritve-Navodila-ZRS%C5%A0.pdf](https://sio.si/wp-content/uploads/2020/03/Strokovne-usmeritve-Navodila-ZRS%C5%A0.pdf).

Manifest o šolskih knjižnicah. Pridobljeno 2. 11. 2020 s <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-sl.pdf>.

Wikivir. Pridobljeno 2. 11. 2020 s https://sl.wikisource.org/wiki/Glavna_stran.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Pridobljeno 2. 11. 2020 s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>.

TINA PAJNIK, prof. razrednega pouka z zgodnjim poučevanjem angleščine in šolska knjižničarka na Osnovni šoli Vide Pregarc v Ljubljani
Naslov: OŠ Vide Pregarc, Bazoviška ulica 1, 1000 Ljubljana
E-naslov: tpajnik@gmail.com